

SEEMANŮV DENÍK IV.

PRVNÍ OFICIÁLNĚ ČERNOBÍLÝ ZPRAVODAJ FESTIVALU THEATRUM KUKS

26. SRPNA 2017 | SVĚT PODLE SPORCKA

TAKOVÁ TA (BAROKNÍ) VOMÁČKA

PRINCIPÁLOVO INTERMEZZO | LUKÁŠ KRÍŽEK

Velevážené čtenářstvo, naši věrní a důvěrní,

tento, dalo by se možná již říci tradiční úvodníček, považuji za nesmírně důležitý. V první řadě proto, že mi bude sloužit jako načmáraná a barokně pokřivená poznámka toho, nač je nutno nezapomenout. V řadě druhé proto, abych vám sdělil ono nesmírně důležité.

Dne včerejšího vyšlo třetí číslo našeho Seemanova deníku a my se tak ocitli přesně v polovině festivalu. Matematikou vládnoucí už tuší, že bude čísel celkem šest. Tento přelom či snad dokonce milník a mezník jednoho ponouká k tomu, aby se zamyslel, jak mu to vlastně jde, co se daří a nedaří, co si slíbil a plní nebo lépe: co si slíbil a neplní. Ohlasy od vás jsou stále a neustále natolik milé, že vám je skoro ani nevěříme. Inu, ale na sebereflexi i tebereflexi a na ohlédnutí se za naším oficiálně prvním černobílým zpravodajem bude prostoru ještě habaděj. (Habaděj – to by bylo hezké jméno pro nějakého čaroděje, vidíte? „*Dnes vystoupí barokní čaroděj a mystifikátor Habaděj!*“)

Poslední šesté číslo již nebude k dostání na papíře, ale vyjde pouze na webových stránkách festivalu, kde se průběžně budou zjevovat i čísla předchozí. Nicméně, proč to celé spisuju. Právě proto, abych na toto poslední číslo upozornil. Vyjde někdy kolem pondělního večera, protože celá redakce si dává (pod mým dobráckým nátlakem) na poslední z festivalových večerů volno, aby se mohla řádně (klidně i neřádně, vždyť si to zaslouží!) družít. To však stále ale ještě není ta stěžejní informace, kterou tady tak šikovně okecávám a oblemcávám věcmi, které si vy, drazí Kuksátoři, jistě dokážete domyslet.

Na avizované číslo chci upozornit především proto, že kromě reflektování posledního dne, přinese slova nesmírně důležitá a nedozírně cenná. Nikdo menší nežli já sám (to není ego, ale jakože jsem malý) se zde bude pochvalně i kriticky ohlížet a hlavně, bude neskonalé děkovat. Děkovat mnoha důležitým lidem, kterým teď v tom frmolu děkovat nestíhá. Velmi mi proto záleží na tom, abyste si poslední číslo nezapomněli přečíst. Máte předem mé neskonalé díky. Tak. Téda, tolik keců a přitom by stačil řádek. Inu, co... ne každé intermezzo je vděčné, líbivé a pro děj přínosné.

PROGRAM DĚNÍ DNE TOHOTO PŘEDESTÍRAJÍCÍ A VŠELIKÉ JINÉ INFORMACE DOPLŇUJÍCÍ ANEB DO KAPSY PRŮVODCE NÁVŠTĚVNÍKŮV PO ZJEVECH NA BAROKNÍM FESTIVALU ROZTODIVNÝCH

LÁKADLO | RACHEL DUCHKOVÁ

Dnes, dne 26. srpna léta páně 2017, nésti bude se v duchu Ctností a Neřestí lidských, mezi nimiž duše i tělo zmítá se horoucně, by nakonec spočinutí věčného došly. Ctnostnou jistě dílna pro robata i mateře jejich neb *Kouzelná commedia a tajemné baroko* zvaná jest, konati bude se v parčíku hospitálu přilehlém, o hodině jedenácté a pak půlčtvrté.

O hodině jedenácté taktéž první z koncertův dnešních Kostel Trojice nejsvětější rozezní, kde sbor hlasův andělských Pěvecký sbor Kácov zvaných, pěti bude kusy: *Gloria* od mistra mistrů Antonia Vivaldiho a *Památka Nesmrtelná* od Heinricha Rademina.

O hodině půljedné pak v krčmě Baroque započnou velké hody barokní, kdež ni hudba chyběti nemůže a duch dobový nésti se bude obědem tím skvostným.

O hodině druhé pak drama *Mastičkář* uzřeti možno bude, které študenti základních umění múzických z Jaroměře města prováděti budou, v místech scény jezuitské.

O půlčtvrté pak rozpravy moudré pod křídly bibliotheky jako včera pokračovati budou na témata pěvecká, na něž pak o půl šesté naváže druhý z koncertův, raným áriím barokním věnovaný. Konati bude se v kostele opět, kdež hlasům mistrovským Jiřiny Marešové-Dvořákové a Pavla Rudolfa Plascheho naslouchati slastí návštěvníkovou možno lze býti.

Hra druhá pak o hodině devatenácté, vitamínů nejružnějších plná, v zahradě Kuksu hospitálu odehrávati se bude, kterážto *Láskou ke třem pomerančům* zove se. Textu tohoto, kterýž sám Carlo Gozzi ráčil v dávnu napsati, do péče soubor Geisslers Hofcomoedianten ujeti se ráčil a dráma veliké, od deseti let věku diváka záhodné, předváděti bude.

Úderem hodiny jedenadvacáté pak v tajemném lapidáriu třetí z koncertů možno vyslechnouti bude, kdež soubor jinochů nadaných Chlapecký pěvecký sbor Bonifantes slující, život opět vdechne dílům Radka Rejška *Statuae Kuksenses* a Jana Jiráka *Missa propria*.

Pro všeliké křepčení slavnostní pak zakončením dne takto skvostného koncert Čilágos budiž, kterýž rytmy svými o půl jedenácté těla návštěvníkův všech rozvlní nesmírně ku slavnosti pospolné.

NOVINKY Z HLUBIN ARCHIVU

ANEKDOTY, ALE S PŘEHLEDEM

A CO DÍLNY? MAJÍ SI KDE... | VOJTĚCH FRANK

Do tvůrčího procesu se člověk nemůže nikdy dostatečně vpravit, pokud není jeho přímým účastníkem. Nevěřím ale, že zpěvačky z dílny Ondřeje Macka, které nám předvedly libé tóny na večerním koncertě, zněly na jedné ze zkoušek jako „*dva polystyreny vrzající o sebe*“.

Holky se mi svěřily nejen s tímhle, ale i s tím, že už se vlastně znají docela dlouho a že s Ondřejem Mackem už spolupracovaly.

Na letošní hudební dílně ale nacvičily dvě skladby, o nichž předtím neměly ani potuchy. A vlastně o nich neměl potuchy skoro nikdo, protože jde o kompozice, které Ondřej Macek objevil ve vídeňských a neapolských archivech a přepsal jejich zápis do aktuálnější podoby.

A vlastně to nejsou skladby krátkodobého kukského rezidenta Antonia Bioniho, je to hudba jeho současníků. Ale to nevadí. Všechno do sebe zapadá. Holky se učily zpívat skladby z Bioniho doby tak, jak by je zpíval někdo z Bioniho doby.

GH: MALÉ PŘÍBĚHY VELKÉHO HRABĚTE // FOTO: PAVEL VESELÝ

Na večerním koncertě v refektáři zazněly dvě vzájemně kontrastní skladby. V náročné imitační kompozici Nicoly Porpory na latinský text o umučení Krista předvedly zpěvačky, že vnímají dobře spolupráci hlasů a že vědí, kdy co „vypíchnout“.

Harmonicky a intonačně komplikovaného Porporu vystřídal jeho starší neapolský kolega Francesco Mancini. Světskou kantátu na pastorální námět pojal Mancini formálně jako typickou barokní kantátu se střídáním árií, recitativů a ansámbků, ale tuto formu vyplnil hudbou nečekaně písňovou. A tyhle písňové melodické oblouky a obloučky zněly z úst zpěvaček lahodně! Tu a tam byly opepřené koloraturou a barokně vyšinutou neapolskou sextou a všichni si libovali.

Tedy já určitě; a mám zatím z kukského hudebního programu vzrušující pocit objevování (staro)nového.

KYBLÍČEK A PO ČERVENÉ!

ITINERÁŘ | RACHEL DUCHKOVÁ

Festival THEATRUM KUKS je unikátní mnoha akcemi. Jednou z nich jsou bezpochyby společné, organizované divadelní výlety, tematicky spjaté s konkrétním dnem.

A protože včerejšek patřil praotci barokního mecenášství kultury v Čechách, měli účastníci festivalu možnost podívat se do nedalekého Choustníkova Hradiště, které je s rodinou hraběte Sporcka neodmyslitelně spjata a odkud následně přesídlil do Kuksu. Komentované prohlídky o historii a jejím odrazu v současnosti vedl PhDr. Aleš Pospíšil, Ph.D. Ano, ten herec od Geisslerů, který však také učí na PF JU a o Hradišti ví ledacos, protože „tam má prolezlý každý kamínek“.

Provedl účastníky neveselým osudem zdejšího hradu i úlohou, kterou v něm sehrál hrabě Sporck, aby se pak mohli třikrát zastavit u třídlílného historického cyklu *Malé příběhy velkého hraběte*, které přibližují tohoto stokrát omílaného muže z poněkud netradiční perspektivy. Neoblomný bojovník za pravdu a spravedlnost, avšak tak náladový, že svého hofmistra Seemana propustí během pětáctýřicetileté služby třicetkrát – tak ho veřejnost většinou nezná.

Naštěstí pro nás, Seeman si o svém hraběti vedl deník a naštěstí pro Seemana – jeho zápisky zpopularizovala Berta Laufrová, když v roce 2015 vydala sbírku povídek *Život na Kuksu očima hofmistra Seemana*, v nichž se Seemanovými deníky výrazně inspiroje. Právě výběr povídek z tohoto poměrně mladého díla Geissleri adaptovali jako tři volně na sebe navazující epizody ze Sporckova života. S hravostí sobě vlastní – epizoda *Ješitný hrabě* se odehrává pod sukněmi Berty Laufrové, která vypráví o vypravěči Seemanovi, který vypráví o svém hraběti. Taková epika na třetí.

O podivné svatbě dcery hraběte Šporka má pro změnu podobu i poetiku šachové partie, kterou dcera s otcem pomyslně hrají o její manželskou budoucnost.

Do třetice epizoda *Hrabě Špork* a černí sousedé stojí především na chůdách – a stromečcích vyřezaných ze školní tabule. Ačkoli každý díl ohledává jiné prostředky a „hračky“, všechny spojuje určitá komornost, jednoduchost, vynalézavost a zároveň skromnost pouličního divadla. Takové geisslerské jednohubky. Každá s jinou příchutí, ale všechny od stejného kuchaře a se společným jmenovatelem – mužem, kterého známe stokrát z učebnic, ale dosud ani zpodsukní, ani z chůd.

Rozloučením se stopami ješitného hraběte byla pak návštěva Kostela Povýšení svatého Kříže, který nechali vystavět potomci Františka Antonína Sporcka – Sweerts-Sporckové.

A hurá zpět do Kuksu, tam, kam pan hrabě nakonec přesídlil a kde trávil čas nejraději. A hurá dál do víru baroka. A díky za tak pečlivé a poctivé uvedení do kontextu, jaké svým divákům zprostředkovává THEATRUM KUKS!

**DOBRO A ZLO V KOSTKY HRAJÍ
V MÍSTECH, KDE SVOBODNÁ VŮLE
ZMANIPULOVÁNA JEST
ANEB ZAS TEN FAUST DO PEKEL PO
ZÁSLUZE KRÁČÍ V DOPROVODU
ROLNIČEK KAŠPÁRKOVÝCH,
BY PRO DĚTI TO TAKY BYLO**

DIVADELNÍ KUKÁTKO | LUKÁŠ KŘÍŽEK

To vám byla podívaná, kterážto ve mně zanechala značně smíšené pocity, a tak budou následující řádky spíše malou subjektivní dojmologií, nežli pojmenováním konkrétního (skutečného?). Rozpor navíc vzniká kdesi v osobních požadavcích, značně umíněných a „dobových“, neboť je inscenace dosti stará (na FEMADu v roce 1996). Vidět tuto poctivou a žánrově dokonale čistou věc před deseti a více lety, neřeknu ani Ň. Dnes mi však můj Mefisto našeptává několikero nepěkností a odkazuje mne tak nepřímě k oblíbeným polemikám o současných potřebách divadla dětského a mladého, potažmo nakonec i dospělého. Bylo by však nesprávné hledět na *Fausta* od *Studia dell'arte* tímto striktním prizmatem doby, pro niž nebyl tvořen a v níž

spíše přežívá, připomíná se, možná některými dozvuky ještě inspiruje a kde letmo zanechává jednorázově kladný zážitek.

Inscenace nevychází z Goetha jako takového, ale z textu starých lidových loutkářů, který si osobitě obohacuje o určitý druh aktuálnosti, „odosobněnosti“ (zcizování herecké i skrze loutky), pro někoho přijatelné pro jiného poněkud otravné vycpávkovitosti a vlastní interpretaci. Tento výklad pak mj. staví nejen na určité dětinskosti (ve významu striktně neutrálním), přijatelné prvoplánovosti a divácké vděčnosti, která vzniká na základě ověřeného humoru. Věrna starým tradicím využívá – chtělo by se použít spíše: zneužívá – také postavu Kašpárka.

Zajímavé může být postavení samotného Fausta, který v tomto případě nefiguruje jakožto hlavní a současně titulní postava, jak tomu bývá zvykem. Je pouze objektem manipulace, vláčen svými protikladnými našeptávači. Dokonce ani výsostně otravný Kašpárek mu nedokáže pomoci. Skoro by si člověk přál, aby mu tento šašek, přeneseně snad klidně i blázen a těmto moudrým podobný, pomohl zvítězit, když cesta k pokání byla marná. Nestane se tak. Tenhle rolníček je pouze prvkem komickým, situace glosujícím, příběh

však nijak zásadně neovlivňujícím. Přechodníkem od dospěláckého světa s filosofujícími, romantizujícími a dalšími původními motivy (zde však potlačenými, vzhledem k jednoduché a zacílené interpretaci) ke světu dětskému.

Nehledě na smíšenost mých pocitů a nejistotu v pojmenování zážitku, je toto převyprávění nakonec (jen?) tradičním loutkovým zpracováním snad všem známého příběhu a jistě se bude líbit a snad i bude bavit, nehledě na onu dobu. U mě to (nepříliš zdůvodněné) „ale“ bude mít ale vždycky. Osud můj, stejně jako Faustův, je tak zpečetěn, neboť i já si (od toho všeho) přeji víc.

STUDIO DELL'ARTE: FAUST // FOTO: PAVEL VESELÝ

„JÁ CÍTÍM,

JAK MI ZE SRDCE RADOST PŘETÉKÁ"

HUDEBNÍ NASLOUCHÁTKO | VOJTĚCH FRANK

Znáte ten pocit, když vám celé představení plesá srdce radostí z estetického zážitku, po němž odcházíte plni energie a tvůrčí síly? **Ensemble Damian**, v čele se svým uměleckým vedoucím, režisérem, kostymérem a violistou v jedné osobě Tomášem Hanzlíkem, nastudoval holdovací serenatu *Il natal di Giove* jaroměřického dvorního skladatele Carla Müllera – a neváhám říct, že tato inscenace nabídla všem divákům požitek přímo nevidaný.

Pro začátek něco faktografie: Jaroměřice, stejně jako Kuks, měly svého operu milujícího hraběte a v první polovině 18. století se v obou sídlech pěstovala italská opera, v Čechách tehdy fenomén poměrně nový. Sporck byl s jaroměřickým hrabětem Questenbergem v kontaktu, a tak má uvedení díla jaroměřického dvorního skladatele Müllera z roku 1748 na kukském festivalu své historické odůvodnění.

A teď už k samotné inscenaci: nechci, opravdu nechci šetřit nadšenými slovy (ale to už jste asi z prvního

odstavce poznali). Už výběr lapidária, dlouhého úzkého prostoru lemovaného Braunovými sochami (originály), jako prostoru k provedení barokní opery, považují za nesmírně šťastný tah. Režijní pojetí totiž pracovalo velmi hutně s barokní gestikou a kostýmy a velmi střídme s kulisami a rekvizitami. Gesta pěvců a jejich vzezření tak citlivě korespondovalo s emočním rozmachem Braunových soch. Člověk si navíc mohl domýšlet metaforický význam takových kooperací.

Na dramaturgicky vypjatých místech kantáty (*nuance mezi pojmy scénická kantáta, opera a serenata není místo ani chuť vysvětlovat, pardon, pozn. red.*) režisér nasadil bohatší scénickou akci. Dynamická scéna s vlnobitím mi zvedla divácký adrenalin do nečekaných výšin a podobně působily občasné taneční kreace, či spíše davové hemžení (zdánlivě chaotické, avšak do detailu promyšlené).

Nepovažuji za nutné pozastavovat se nad libretem, které napsal italský „hitmaker“ Pietro Metastasio a které nese veškeré znaky kvalitního, avšak ne až tak originálního dobového libreta. Co však bylo opravdu nové, nečekané a svěží, byla Müllerova hudba. V první řadě je Müller silný melodik. Často staví motiv na dlouhých vyražených akordických tónech, přičemž udržuje napětí

velkými intervalovými skoky. V pomalejších áriích umí vyšperkovat prostý, a přitom nesmírně expresivní melodický oblouk – hle, záležitost tak typická pro galantní styl. Při tom všem neztrácí originalitu v harmonii. Müller svou hudbou promlouvá do srdcí posluchačů, je chytrý i hravý, promyšlený i spontánní. Dobrým příkladem za všechny je árie *Non so dirti*, stylizovaná do podoby menuetu, na který se dá tančit, ale jehož melodie je zde o tolik sofistikovanější, než by se na normální menuet slušelo.

Zbývá mi jen poděkovat umělcům za to, že nám poskytlí příležitost poznat toto neznámé dílo a hluboce se sklonit před jejich umem. Vytvořili dokonale fungující inscenaci krásné hudebnědramatické pochoutky.

A ještě poznámka: tento večer jsme vlastně poznali celé Müllerovo přeživší dílo – před šestou scénou byla totiž šibalsky vsunuta jediná další dochovaná skladba – předehra ke gratulační kompozici *Issicratea*.

TI, KDO ZA TO MŮŽOU...

SEEMANŮV ANSÁMBL | LUKÁŠ KRÍŽEK

Kdo vlastně jsi?

Obyčejně: Lukáš. Snílek. Romantik jako prase, místy přehnaně kýčář. Strašně vůl a leckdy hovado. Člověk, kterej se umí pochválit a zároveň někdo, kdo je se sebou věčně nespokojený. Člověk, co umí psát jen občas. Student Divědy, amatérské herec, začínající dramaturg a zkusmo i režisér. Nechutněj puntičkář a perfekcionista.

Na Kuksu: Principál hrdý na celou svou redakci. Ten, kdo si pořád stěžuje, jak málo má naspáno. Ten, kterému na tom všem strašně záleží. Ten, kdo si dává k snídani čaj s krtečkem a pivo. Vrchní generál středověkého bachtinovsky přizemního humoru, protože se mu při každém zasednutí v redakci chce kadit.

Jsi BAba nebo ROCKer?

Jsem LuKÁš, takže dvě písmenka jsem trefil.

Co je podle Tebe baroko?

Mimo jiné (to implikuje, jakože jsem *chytrý*) něco, z čeho mi profesor Just dal při zkoušce za dva.

MECENÁŠŮV CANCÁK

BAROKNÍ KECÁTKO | ZE DVORA ŠPORKOVA

Čtvrté číslo zpravodaje jsme pro vás původně napsali neviditelným inkoustem. Zde zachovaná citace:

„ !“

Čtvrté číslo zpravodaje bychom rádi věnovali úžasné Míše, která nám poskytuje punkové redakční zázemí a ještě si nás přišla „drze“ (a prý soukromě!) vyfotit.

Náš hudební redaktor, byť je tu teprve druhým dnem, začal ze svých povinností krvácet. Nosem.

V zádech jedné z Braunových soch je tajný vchod do tajné chodby, která vede do naší tajné redakce.

V rámci našeho tradičního ranního sportu – vyměňování pořadí Braunových soch – jsme bohužel jednu ztratili a jednu rozbili. Nikomu ani muk, není to příliš poznat.

Redakce po nocích a hlavně k ránu tajně secvičuje ryze barokní balet po vzoru Ludvíka XIV. – „Redakce tančí.“

Redakce jednohlasně odhlasovala, že se do posledního čísla vyfotografuje. Formou barokního sousoší. Redaktor V. V. se marně snaží protlačit, aby byli všichni nazí.

Redaktor V. V. se snaží protlačit, aby byli všichni (!) nazí.

Na nebi se objevilo znamení ve tvaru Šporkovy paruky.

Seeman se Šporkem se vůbec neznali. Byla to kampaň!

Všechna čísla Seemanova deníku jsou předpřipravena již z loňska, kdy tu nikdo z naší současné redakce nebyl.

V nedalekém lese hořelo. Mnohým čtenářům se totiž z našich textů zapalují lýtka. Obzvláště jistým Geisslers.

**TÉTO BRAUNOVĚ SOŠE
(POZNÁTE, KTERÁ TO JE?)
JE V ODBORNĚ DĚTSKÝCH KRUZÍCH
PŘEZDÍVÁNO MOZKOMOR.**

**THEATRUM
KUKS 2017**

**BAROKO, JAK JEJ
NEČEKÁTE
23.—27. 8. 2017**

UMĚLECKÉ DÍLNY 21.—25. 8. 2017

Loutkoherecká | Land artová | Hudební

Kde? hospitál Kuks | **Za kolik?** 2950 Kč | **Co za to?** ubytování po celý čas festivalu (až do neděle 27. 8.) v hospitalu Kuks, volný vstup na veškerá představení festivalu

LOUTKY V RUCE

Loutkoherecká dílna Matiji Solceho.

Loutkoherecká dílna pro zkušené, méně zkušené i zcela nepolíbené loutkáře | Pulcinella a Smrt

HARLEKÝN, NEBO KNIHA? POJĎ S TÍM VEN!

Land artová dílna Abbé Libanskeho.

Tvorba soch Harlekýnů z knih a instalace na kukský most | práce s lokálním tématem i historickým motivem

ZPÍVEJ JAKO BIONI!

Hudební dílna Ondřeje Macka.

Nastudování a provedení Bionioho kantát v současné interpretaci | seznámení se základními principy interpretace italské hudby 18. století

Kapacita jedné dílny je 10 účastníků.

THEATRUM-KUKS.CZ

JSME V SÍTÍCH

Festival se koná pod záštitou hejtmana Královéhradeckého kraje a starosty města Lysá nad Labem.
Děkujeme obci Choustníkovo Hradiště, festivalu Moravský parnas J. G. Gettnera a bývalé sýpce v Heřmanicích.

ZA FINANČNÍ PODPORY

Státní fond kultury ČR

MINISTERSTVO
KULTURY

PARTNEŘI

baroque

LOSENICKÝ

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

ZA PODPORY

